

PILLANATFELVÉTEL

Egy költő, Végh György arcképe

Miatta mentem el az estére, melyet nem lehet más-ként meghatározni, mint ahogy barátom tette, gúnyos hangszílyal: soiré! Valóban, mulatságnak nem mondhatjuk, mert abban több az élet, estélynek már csak azért sem, mert nem is tudjuk mi az. Zsúr? – az délután szokott lenni. „Összeröffenés”? – nem, „összeröffeni” csak bizonyos ismerősök szoktak, s a stílus joggal emlékeztet a dísznókra, összejövetel sem, mert annak célja van. Hát mondjuk, olyan céltalan összejövetel, mely a társas emberi léleknek igénye, még akkor is, ha tudja, hogy ember éhségét ezzel csillapítani úgysem tudja.

Ha fölöslegesnek tűnik is, akkor is elmondom: kórunknak nincs társas élete, az emberek nem tudnak együtt élni, csak egymás mellett. Legfeljebb az azonos foglalkozásukat fűzi össze valamelyest a „pletyka”. Jó, életre nevelő, életfenntartó, és életet mentő barátságokat szakít szét a foglalkozás, ő nem a munka, mert hiszen a munka inkább összekötné az embereket, hanem a foglalkozás, melyet csupán a létfenntartás választ, és kénytelen választani a teremtő igény ellenére. Így mindenki beszűkül önmagába, mégis a másikat teszi felelőssé, „saját szemében a gerendát nem veszi észre, de annál inkább a máséban a szálkát” – közmondás példájára. Ez a támadásra lendülő elkecseregettség nagyon könnyen megérthető, hiszen a lélek védekezik így: a lelkiismeret furdalás bírál így másokat.

Haldoklik az önbecsület, mindegy a jótett igaz rúgója, s az alkotó, becsvágyó ember a kora reggel jó ízű munkája helyett visszabódul álmába, hogy ne szégyenkezzék! Montaigne ír valami olyasmit, hogy az emberek addig fegyelmezik magukat, míg önmaguk hamisítványává válnak. Úgy érzem, ebben rejlik az irodalomban manapság annyira felkapott visszaemlékezés kultusz oka is, az írók könnyezve tapogatják emlékeikben azt az önmagukat, mely még kevésbé volt hamisítvány. Miként tették ezt Nagy Lajos halálakor, s teszik, ha csak tehetik.

No, de kanyarodjunk vissza a társas élethez. Nagy akadály a nyomorúság is, mert ha az ember a saját nyomorát nem is veszi észre, szégyelli, hogy a másikén nem tud segíteni. Így marad lassan magának a test, s a közös, az emberi lélek csak néha-néha szalad egymáshoz, hogy egy dalt élénkeljen. Mert a táborúzhöz nem csak a fény és a meleg csábít, hanem az ének is, az ének, mely ott bimbózik mindenki lelkében, de ritkán éri nap, s elhervad, mielőtt kinyílhatna.

Mindezt azért soroltam fel, hogy Végh György első hozzám intézett mondatát bevezethessem: „Ma sem változtam meg. Az ember társaságba megy, hogy jól érezze magát, de nem tudja megtenni. Minden hiába. Lehet, hogy nem az emberekben van a hiba, hanem bennünk. Bár, nézz körül, az sem hazugság, ha azt mondjuk, hogy ők

a hibásak, az értéktelenek”.

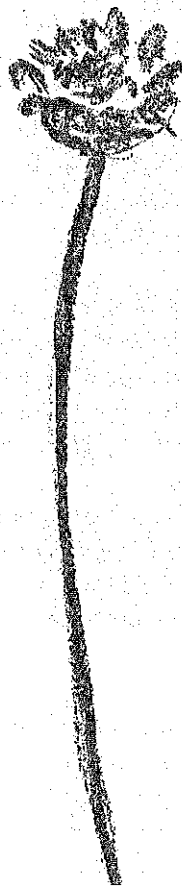
Bólogattam, igazat adva néki. Azért is, mert igaza is volt, s azért is, mert biztattam vele, hogy tovább beszéljen.

Mielőtt idejöttem, nem sokat tudtam róla, csak annyit, hogy 35-36 éves, szép nagy könyvtára van. Három felesége volt, és ahogy egy barátom, ki neki is barátja, leírta őt: „meglátod – mondta – nyafogni fog, megnézi majd a hőmérőt – valóban többször megnézte –, az italt melegíteni fogja – kezében melengette –, és félrehúzódva, kissé éneklő hangon megjegyzi majd – ezt a barátom színeszkdve, hangsúlyát utánozva megjátszotta – „smaciztok gyerekek, jól érzitek magatokat?!”

Ide úgy került, hogy meghívták, s azt mondta, nagyon örül neki, „mert neki nincs senkije, ő nem tud sehova menni.”

Ennyit tudtam róla! Ezen kívül pedig pár éve olvastam néhány versét, melyekből kettő megmaradt bennem, az egyik az édesanyjáról szól, a másik szerelmes vers. Hogy teljesebb legyen a kép, ideiktatom a verseket. (A versek a kéziratos anyagok közül nem kerültek elő. Szerk.)

A szerelmes vers ma már idegen nekem, de mikor T. mondta, hogy neki nagyon tetszik, örültem, hogy én is ezt mondhattam.

Szerkesztés: Végh György
Pillanatkép 15.
2002.11.15.